

**Seminarist J. P. Andersens
skriftlige Udarbejdelser til Jonstrup Seminarium.
Meddelt af O. Weberg.**

I Jonstrup Seminariums Arkiv i Landsarkivet for Sjælland findes en Pakke indeholdende en Række skriftlige Udarbejdelser af forskellige af Seminariets Elever i Aarene mellem 1817 og 1853. Efterfølgende tre Besvarelser fra Meddelerens Morfader, Jens Peter Andersen¹⁾, indeholder vel ikke noget nyt til Tidens Historie, men synes dog at give et Indblik i Tankesæt og Modenhed for den Tids Seminarister, og kan maaske af den Grund fortjene at bevares.

I.

J. P. Andersens Levnetsløb.

Mit første skriftlige Arbejde her paa Jonstrup er en Beskrivelse af mit Levnetsløb. Denne kan naturligviis ikke blive lang, da jeg ikke har noget stort Navn eller nogle glimrende Bedrifter at fremføre, men det Eneste, jeg kan sige til min Roes er, at jeg, forsaavidt jeg som et svagt og syndigt Menneske kunde, har stræbt at frygte Gud og virke til Gavn i mit lovlige Kald.

Jeg blev født, d. 13de Aug. 1828, i Landsbyen Eistrup, St. Brøndum Sogn, Aalborg Amt, hvor min Fader²⁾, som er Gaardfæster sammesteds, opdrog mig, efter den dersteds almindelige Skik, til Begyndelsen af mit ottende Aar, da jeg blev indskreven til Skolegang i St. Brøndum Skole³⁾, $\frac{3}{8}$ Miil fra mit Hjem.

I tre Aar fortsatte jeg denne Skolegang, røgtende tillige om Sommeren min Faders Kreaturer, indtil jeg, 10 Aar gammel, blev

optagen i Skolens ældste Klasse, og Aaret efter opflyttet til Nr. 1, hvilket Nr. jeg beholdt, indtil jeg blev confirmeret, og anvendte til denne Tid mine Dage paa den ovennævnte Maade.

Jeg blev til denne Tid besøgt af adskillige Sygdomme, sæson en meget heftig Kold- og Skarlagensfeber, Mæslingerne og Børnekopperne.

Af Reiser foretog jeg mig ingen, med Undtagelse af nogle enkelte til Aalborg, den nærmeste Kjøbstad; men havde i den frie Natur, i Mark, i Skov og Eng, god Anledning til at betragte Skabningens Skjønhed, Storhed og Mangfoldighed, hvorved Tanken henledes paa Skaberen, hans Almagt, Viisdom og Godhed.

Paa den første Søndag efter Paaske 1843 blev jeg confirmeret af Hr. Pastor Tetens⁴), i St. Brøndum Kirke, efterat jeg Vinteren iforvejen havde forberedt mig for denne vigtige Begivenhed, og fik ogsaa ved denne Lejlighed Nr. 1.

Sommeren derefter deeltog jeg med mine Forældre i de landlige Arbeider, og har fra denne Tid, i 1½ Aar, væsentligst beskæftiget mig med Forberedelsen for denne nye, vigtige Livsperiode, som nu forestaaer mig, da jeg, efter naadigst Dispensation af Cancelliet og Bevilling af Hr. Professor Jensen⁵), nu, i Slutningen af mit 17de Aar, indtræder paa det jonstrupske Skolelærerseminarium for at oplæres til Skolefaget.

Denne simple Beskrivelse af mit Levnetsløb tillader jeg mig ydmygt at fremlægge for det ovennævnte Seminars Forstander

Jonstrup, d. 7de Juli 1845.

velbaarne

Hr. Professor Jensen.

II. Sommerferie 1845.

Ligesaa lidt som det er enten gavnligt eller tilladeligt at hendirve sin hele Tid i Lediggang og Ørkesløshed, ligesaa lidt kan det ansees for tilladeligt og godt at anvende Ferierne, der udgjøre en ei ubetydelig Deel deraf, paa en saadan Maade. Men saasom Nogle med Begrebet »Ferie«, forbinde en fuldkommen Uafhængighed af alt Arbeide, Andre derimod dele den vistnok rigtige Anskuelse, at de skulle tjene Disciplene deels til Recreation og Fornøielse, deels til nyttige Beskæftigelser, saa bliver de Forskjelliges Anvendelse deraf i høi Grad forskjellig. Jeg vil, efter Hr. Professorens Begjæring, her korteligen fremsætte, hvorledes jeg har brugt min første Seminarie-Ferie, som jeg, med Undtagelse af en Kjøbenhavnsreise, udelukkende har tilbragt paa Seminariet, for at det deraf kan skjønnes, hvorvidt jeg har anvendt den hensigtsmæssigt eller ei.

Den første Halvdeel deraf tilbragte jeg med, vexelviis at læse nogle af Ingemans Romaner, spadsere i Skoven og spise Hindbær, med Truelsen⁶), Wissing⁷) og Schjøtt⁸), samt fuldføre nogle fore-

satte Arbejder, i arithmetisk Exempelhefte, Stiiil og Orgelskole ell. Klaveerapparat.

Onsdagen den 7de August⁹⁾ gik jeg tilligemed Wissing, Schjøtt og Brachenhøeft¹⁰⁾ til Kjøbenhavn, for at bivaane en stor Fest som denne Aften opførtes i Tivoli, hvor det smukke Fyrværkeri med Vessuv¹¹⁾, Forestillingen paa Theatret, især den chinesiske Dands, og de smukke Concerter fornemmelig morede mig.

Dagen derefter besaae jeg adskillige af Byens Merkværdigheder saasom, det astronomiske Taarn, hvilket jeg besteeg og hvorfra den skønne Udsigt over hele Kongestaden satte mig i en meget behagelig Stemning, det smukke men ufuldendte Museum, den til liden Ære halvfuldendte Marmorkirke m. m., hvorpaa jeg om Eftermiddagen vendte tilbage til Jonstrup.

I den sidste Halvdeel af Ferien har jeg især beskjæftiget mig med Skrivning af noget Bibelhistorieforedrag og Skriftsteder, samt med at øve mig i Klaveer- og Fiolinspil og repetere Adskilligt af det vi i det Foregaaende have gjennemgaaet, og fornøiet mig ved adskillige Seiletoure, i det smukke Maaneskin.

Den 13de Aug. høitideligholdt jeg min 17de Fødselsdag, og har nu intet videre at sige end at jeg med Glæde og Længsel seer Underviisningstiden nu igjen begynde.

Jonstrup, d. 23. Aug. 1845.

allerærbødigst

J. P. Andersen.

Velbaarne Hr. Professor og Seminarieførstr. Jensen paa Jonstrup.

III. J. P. Andersens Anvendelse af Sommerferien 1846.

Efterat have erholdt Hr. Prof. Jensens Tilladelse, afreiste jeg fra Jonstrup Tiersdagen d. 28de Juli, til Kjøbenhavn, hvorfra jeg samme Dags Eftermiddag afseilede med Dampskibet »Iris«.

Efter en lykkelig Overfart, der gik af uden mindste Søsøge, ankom jeg, den følgende Dags Formiddag Kl. 8¹/₂, til Aalborg, og traf der, foruden mine Forældre, mange Venner og Bekjendte, alle ved god Helbred. Herfra kjørte jeg samme Dags Eftermiddag til mit Hjem, og anvendte den følgende Dag, deels til at gaee omkring og hilse paa mine forrige Lærere m. fl., deels til at skrive en Ansøgning til Grev Schimmann¹²⁾, og red derpaa Fredag Morgen til Hovedgaarden Lindenborg, ⁵/₄ Miil fra mit Hjem, hvor jeg overrakte ham den.

Den øvrige Deel af min Ferie har jeg anvendt, til at indhente hvad jeg havde forsømt, ved dens for tidlige Begyndelse, skrive min foresatte, skriftlige Udarbeidelse, samt endeel Præludier, læse noget

tydsk Grammatik og anden Læsning; til at ride eller gaae omkring i Omegnen for at besøge Familie, Venner og Bekjendte, og modtage et Par Besøg, samt endelig at foretage en Reise gjennem Hobro til Wiborg, som er beliggende 9 Miil fra mit Hjem, i Selskab med Hr. Prof. Hermansen¹³⁾ og stud. theol. P. C. Olesen¹⁴⁾, ved hvilken Leilighed vi ikke glemte at besee denne gamle Byes Mærkværdigheder, blandt andre Domkirken med Kong Erik Glippings Grav og den mærkværdige Kryptkirke, Tugthuset og Stændersalen.

Toersdagen den 20de Aug. kjørte min Fader mig til Aalborg, hvorfra jeg samme Dags Eftermiddag afseilede med »Iris« og naaede den følgende Formiddag Kl. 10, efter en storm- og regnfuld Overfart, der for mig havde en haard og vedvarende Søsyge til Følge, Kjøbenhavn, hvorfra jeg Fredag Eftermiddag kjørte til Jonstrup med en Mand fra Vangen; og derpaa anvendte jeg Løverdagen til at bringe mit Tøi i Orden.

Jonstrup, d. 23de August 1816.

Noter.

¹⁾ Jens Peter Andersen var født 13. August 1828 i Østergaard, Eistrup, Store Brøndum Sogn, Helligum Herred, Aalborg Amt, som ældste Søn af Gaardfæster Anders Jønsen (Østergaard) og Hustru Maren Jønsdatter (jvfr. Note 2); han blev hjemmedøbt 19. September s. A., fremstillet i Kirken 21. September s. A. og konfirmeret sst. 23. April 1843. Fra 1. Juli 1845 til 1. Juli 1848 opholdt han sig som Elev ved Jonstrup Seminarium, og hans Eksamensbevis af 28. Juni 1848 udviser Hovedkarakteren »Meget duellig«. Hjælpe lærer i Taarnby paa Amager, fra 1. November 1849 Andenlærer ved Sorbymagle Skole; fra 1. Februar 1852 Lærer ved Aalborg Borgerskole, fra 1. Januar 1857 Tredjelærer ved Hillerød Borger-skole og fra 10. November 1857 Lærer i Arløse og Organist ved Førslev Kirke (Øster Flakkoberg Herred, Sorø Amt). Han afskedigedes efter Ansøgning paa Grund af Svagelighed fra 1. Maj 1894 at regne, og boede som Pensionist i Lille Næstved, hvor han døde 20. Juni 1913.

Han blev 25. Januar 1852 i Kollerød Skole, Lyngby Sogn, Frederiksborg Amt, gift med Ædel Dorothea Marie Rudolph, født sst. 21. December 1827, død i Lille Næstved 23. Juni 1906, Datter af Skolelærer Hans Christian Rudolph (født i Kjøbenhavn 10. Oktober 1802, død i Virum, Lyngby Sogn, Kjøbenhavns Amt 28. Januar 1892) og Hustru Bolette Cathrine Greiersen (født i Kjøbenhavn 26. Juni 1801, død i Virum 24. Februar 1887); jvfr. Nr. 23, 378 og 1212 i A. Petersen: Den jonstrupske Stat, som iøvrigt her indeholder en Fejltagelse, idet Bolette Cathrine Greiersen, Nr. 378, 379 og 380, samt Hustruene til Nr. 123 og 853, er Helsødskende og Børn af Kobbersmed senere Økonom paa Jonstrup Seminarium, Hans Christian Greiersen (født i Tønder 25. Marts 1762, død paa Jonstrup 17. Oktober 1821), som 1. August 1794 (Frue Kirke Kjøbenhavn) blev gift med Bolette Marie Riis (født i Kjøbenhavn 6. Januar 1770, død paa Jonstrup 31. Marts 1841).

I Ægteskabet var 5 Sønner og 6 Døttre.

²) Anders Jensen (Østergaard) var født i Gravlev Sogn og By (Hornum Herred, Aalborg Amt), døbt 27. April 1800 sst., Søn af Gaardfæster og Sognefoged Jens Johansen (døbt i Gravlev 12. August 1764, død sst. 19. Februar 1829) og 1ste Hustru Kirsten Pedersdatter (begravet i Gravlev 21. Februar 1802, 37 Aar gl.). Han var Avlskarl hos Præsten i Store Brøndum og fik, sandsynligvis i Slutningen af 1825, Østergaard i Eistrup, Store Brøndum Sogn, i Fæste under Grevskabet Lindenberg. Han døde i Østergaard 30. December 1860.

Anders Jensen var gift med Maren Jensdatter, født i St. Brøndum, døbt sst. 27. Marts 1796, Datter af Gaardfæster Jens Christensen Bødker (døbt i St. Brøndum 18. September 1763, død sst. 2. Maj 1846) og Hustru Karen Olesdatter (født i Sejlstrup, døbt i Fræer Kirke, Hellum Herred, Aalborg Amt, 20. November 1768, død i St. Brøndum 28. November 1849). Brylluppet fandt Sted i Store Brøndum; Kirkebøgerne for de paagældende Aar er imidlertid unøjagtigt førte, saa at Vielsen kun findes i Hovedministerialbogen (1813—43, Fol. 88, Nr. 50) men uden Datum. Vielse Nr. 49 fandt Sted 5. November 1824, Nr. 51 16. Februar 1827, men forskellige Omstændigheder taler for, at her omhandlede Vielse har fundet Sted i Slutningen af 1825 eller Begyndelsen af 1826. Maren Jensdatter døde i Østergaard 17. Juli 1869.

I Ægteskabet var 2 Sønner og 5 Døttre.

³) 1826—1875 var Anders Jungersen Lærer og Kirkesanger i St. Brøndum, jvfr. Den jonstr. Stat. Nr. 679.

⁴) Henrik Wederkinch Tetens, Sognepræst til St. Brøndum-Siem og Thorup 1828—49, jvfr. Wibergs Præstehistorie I 233, 15 og II. 649, 16.

⁵) Jens Jensen (1796—1875). 1826 cand. theol. og Andenlærer, 1838 Førstelærer og Forstander ved Jonstrup Seminarium, 1841 Professor, 1864 Etatsraad; entl. 1. Januar 1869, jvfr. Den jonstr. Stat., S. 8.

⁶) Seminarist Gerhard Guillaume Truelsen, jvfr. Den jonstr. Stat, Nr. 1365.

⁷) Seminarist Johannes Wissing, jvfr. Den jonstr. Stat under Nr. 1400.

⁸) Seminarist Hans Jacob Albert Schiøtt, jvfr. Den jonstr. Stat, Nr. 1243.

⁹) Fejlskrift for 6. August.

¹⁰) Seminarist Christian Ferdinand Kuhr Brachenhøft, jvfr. Den jonstr. Stat., Nr. 141.

¹¹) Efter »Adresseavisen« gav Tivoli Onsdag den 6. August 1845 »en stor Fest«, bl. a. Kl. 11 ved Gaetano Amici brilliant Fyrværkeri, som sluttes med »det ildsprudende Bjerg Vesuv.«

¹²) Greve Ernst Konrad Detlev Carl Josef Schimmelman til Lindenberg (1820—1885).

¹³) Theologen, Professor ved Københavns Universitet, Christen Hermansen var Næstsødskendebarn til J. P. Andersens Moder. Efter »Dansk biografisk Lexikon«, VII, S. 390 ff., var Hermansen født 31. Januar 1806, hvad der ogsaa angives ved hans Konfirmation; ved Daaben i Store Brøndum (Ministerialbog 1772—1813, Fol. 46) angives derimod 30. Januar 1806; han døde 19. Oktober 1882.

Ved hans Konfirmation i Store Brøndum Kirke 1821 har Sognepræsten J. H. A. Jungersen, jvfr. Wibergs Præstehistorie I, S. 210, 17 og I, S. 233, 14 omtalt Hermansen paa følgende Maade (Hovedministerialbog, Konfirmation 1813—34, Fol. 77):

»Efter at have i Skolen bragt det saa vidt, som det efter Almueskolens Indretning og Bestemmelse er mueligt, har denne med sieldne Evner og Kundskaber udrustede Dreng ogsaa under Forberedelsen til Confirmation fuldkommen tilfredsstillet mig.«

Pastor Jungersen tog sig iøvrigt af Hermansens Uddannelse, og dimitterede ham 1825 til Universitetet, jvfr. Gjerding: Hellum Herred, Side 250.

¹⁴⁾ Peder Christian Olesen født i Store Brøndum 3. September 1824, død som Sognepræst i Brande (Ribe Stift) 15. Juli 1875. Hans Fader, Gaardfæster og Sognefoged Ole Jensen (Bødker), født 9. Juli 1792, død 5. Maj 1887, var Broder til J. P. Andersens Moder; jvfr. iøvrigt Wibergs Præstehistorie I, S. 204, 16 og Elvius Præstehistorie Nr. 108, 17.

De ældste Led af Skelskørslægten Harboe.

Af V. G. F. Bryndum.

Da Personalhistorisk Tidsskrift tidligere har indeholdt Stamtavler over forskellige Slægter af Navnet Harboe, hid sættes nedenstaaende Meddelelser om de ældste Led af en Familie af dette Navn, hvoraf en Gren i mange Aar har hørt hjemme i Skelskør. Det er sandsynligt, at der findes en Forbindelse mellem denne og den ligeledes fra Fyen stammende Familie, hvortil Biskop Ludvig Harboe hørte, men denne Forbindelse er det hidtil ikke lykkedes at paavise.

A. Niels Jørgensen Harboe, Skrædder i Odense, nævnes første Gang 1675 (Odense Skifteprotokol 9,120); det er ikke fundet, naar han fik Borgerskab. Skifte efter ham holdtes ³⁰/₁₁ 1693. Han var gift med Karen Clausdatter, der ¹⁰/₇ 1696 optog Laan i sin Gaard paa Vestergade, og efterlod sig 6 Børn.

B. 1. Claus Nielsen Harboe, var ved Skiftet myndig og Trompeter ved Ritmester Bülow's Kompagni. Det er sikkert ham, der 1708 var Trompeter ved Oberst Lepels Kompagni, gift medMortensdatter Schierum og 1702 fik Skøde paa en Gaard i Stoense (Personalh. Tidsskr. 2. II. S. 224 og Adelsaarbogen 1897 S. 170).

B. 2. Jørgen Nielsen Harboe, var 1693 Bager i Faaborg, 1700 i Odense, ejede Gaarden paa Hjørnet af Nedergade og Paaskestræde, »Smedekroen« kaldet, der blev nedrevet 1890, og hvis Bindingsværk blev benyttet ved Maleren F. Schwartz's Villa i Valby. Skifte efter ham afholdtes 1716, og han efterlod 2 Børn. Gift ⁷/₁₁ 1708 i St. Knuds Kirke med Maren Thomasdatter, Datter af